

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

การผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานของเกษตรกร
ในอำเภอหนองไทย จังหวัดพิษณุโลก
Pineapple Production Adhering to Quality Management System and Industrial
Standardization by Farmers in Nakhon Thai District of Phitsanulok Province

เปรมจิต โทนะบุตร (Pramejit Tonaboot)¹ สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)²

พลสรารณ สรารณมย์ (Ponsaran Saranrom)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ 1) ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด 2) ขั้นตอนและวิธีการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกร 3) ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน และ 4) ปัญหาของการผลิตสับปะรดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงาน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP และ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จำนวน 200 คน และ 385 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายกลุ่มละ 88 และ 94 คน จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด การทดสอบไคสแควร์ และ t – test ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดทั้งสองกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ผลผลิตสับปะรดเฉลี่ยต่อไร่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีผลผลิตสับปะรดเฉลี่ยต่อไร่มากกว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป คือ 3,625 และ 3,051.25 กิโลกรัมต่อไร่ 2) เกษตรกรทั้งสองกลุ่ม มีลักษณะการผลิตใกล้เคียงกันเกือบทุกด้าน ในด้านของพันธุ์สับปะรดที่เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มใช้ปลูกคือ สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย และจำหน่ายผลผลิตผ่านแผงพ่อค้าคนกลาง ที่จะทำไปส่งที่โรงงานแปรรูปสับปะรดในภาคกลาง 3) ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกร เกษตรกรทั้งสองกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน ส่วนการปฏิบัติ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ปฏิบัติเป็นประจำมากกว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป 4) เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีปัญหาในเรื่องผลผลิตมีราคาถูก และโรงงานรับซื้อผลผลิตมีจำกัด เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP มีความต้องการการบูรณาการของหน่วยงานรัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการผลิตสับปะรดตามระบบจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน มีข้อเสนอแนะควรสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงานให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน โดยผ่านทางผู้นำชุมชนเพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดมีการผลิตสับปะรดที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานของโรงงาน

คำสำคัญ การผลิตสับปะรด ระบบการจัดการคุณภาพ การผลิตสับปะรดให้ได้มาตรฐานโรงงาน จังหวัดพิษณุโลก

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช kwang_prame@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sunan.see@stou.ac.th

³ อาจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช oh1981@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study and compare 1) personal characteristics, social and economic conditions of pineapple farmers 2) industrial pineapple production of farmers 3) knowledge and practices of farmers in regards to pineapple production based on the quality management system and industrial standardization and 4) pineapple production problems and the demand for extension of the farmers about the pineapple production in accordance with the quality management system and industrial standardization. The study population were factory pineapple farmers in Nakhon Thai District, Phitsanulok Province. The informants were divided into 2 groups: 200 GAP standard certified industrial pineapple farmers and 385 general industrial pineapple farmers by using the simple random sampling method. Each group consisted of 88 and 94 farmers. Data were collected by interviewing and were analyzed by computer program. Statistics in the analysis were frequency, percentage, average, standard deviation, minimum value, maximum value, chi-square test, and t – test. The findings showed that 1) In both groups of pineapple farmers, majority of them were male and graduated from primary school. There were statistically significant differences at .05 level about the average pineapple products between 2 groups was about 3,625 and 3,051.25 kilogram/Rai. 2) Pineapple production condition: Both groups of farmers grew Pattavia pineapples. The production processes were almost similar in every aspect. 3) Knowledge and performances of farmers: Both group of farmers had good understanding about the pineapple production in accordance with the quality management system and the industrial standardization. In practice, certified GAP standard industrial pineapple farmers had performed more frequently than general industrial pineapple farmers. 4) Both groups of farmers had encountered the problems about cheap product price and limited amount factories that bought the products. Certified GAP standard industrial pineapple farmers mentioned that they needed the integration of government institutions related to the extension of pineapple production to adhere with the quality management and industrial standardization and the collaboration with the local administration authorities in providing fundings to support pineapple production in accordance with quality management system and industrial standardization. Therefore, they suggested that they needed to be a knowledge support about the pineapple production to adhere with the quality management system and industrial standard to the industrial pineapple farmers through the community leaders to make the pineapple farmers grew quality pineapples and meet the industrial standards.

Keywords: Pineapple production, Quality and standardization management, Phitsanulok Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

สับปะรด เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยประเทศไทยเน้นการปลูกสับปะรดเพื่อการแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรด และน้ำสับปะรดเข้มข้น สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศประมาณปีละ 23,000-25,000 ล้านบาท โดยผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญได้แก่ สับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรด คิดเป็นร้อยละ 45 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ผลไม้แปรรูป ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสับปะรดกระป๋องเป็นอันดับ 1 ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดประมาณร้อยละ 50 ซึ่งตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และตะวันออกกลาง นอกจากนี้อุตสาหกรรมสับปะรดยังมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจทั้งในระดับมหภาคและระดับไรนา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558 : 1) กล่าวคือ ในระดับมหภาคเป็นอุตสาหกรรมเกษตรที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้วัตถุดิบภายใน รวมทั้งเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกระบวนการผลิตหลายขั้นตอนไม่สามารถใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนได้ สำหรับระดับไรนา นั้น อุตสาหกรรมสับปะรดมีส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ให้ภาคเกษตร โดยเป็นอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงภาคการผลิตด้านการเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เป็นแหล่งรองรับผลผลิตของเกษตรกรปีละ 1.80-2.00 ล้านตันของผลผลิตทั้งหมด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558 : 1)

จากความสำคัญของสับปะรดซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีเกษตรกร ที่ปลูกสับปะรดเพื่อการแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋อง และน้ำสับปะรดเข้มข้น มีโรงงานผลิตสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรดเข้มข้นที่ได้รับรองจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมากกว่า 75 โรงงาน ซึ่งอุตสาหกรรม สับปะรดเป็นอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศไทยมานาน และเป็นรากฐานอุตสาหกรรมอาหารของไทย สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สับปะรดโรงงานพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมาก ได้แก่ พันธุ์ปัตตาเวีย นิยมปลูกในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง และพันธุ์ตราดสีทอง นิยมปลูกมากในภาคตะวันออก ในปี 2559 พบว่ามีเนื้อที่เก็บเกี่ยวสับปะรด ประมาณ 459,555 ไร่ ผลผลิตสับปะรดรวม 1,879,393 ตัน (เว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) จังหวัดพิษณุโลกมีการปลูกสับปะรดโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง มีพื้นที่ปลูกมากในอำเภอนครไทย และอำเภอชาติตระการ พื้นที่ปลูกในอำเภอนครไทย ประมาณ 31,994 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทย, 2559) พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในตำบลหนองกะท้าว ตำบลห้วยเหี้ย และตำบลบ้านแยง ผลผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอนครไทยจะถูกรวบรวม เพื่อส่งขายเข้าโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสับปะรดในภาคกลาง แต่ในปัจจุบันการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกรในอำเภอนครไทยประสบปัญหาหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของสับปะรด และการตกค้างของสารไนเตรตในผลสับปะรด โดยการส่งผลผลิตสับปะรดสู่โรงงาน ผลผลิตสับปะรดต้องได้มาตรฐานตามที่โรงงานกำหนด ซึ่งถ้าผลผลิตสับปะรดไม่ได้มาตรฐานตามที่โรงงานกำหนด ส่งผลให้ถูกตัดราคาจากโรงงาน สำนักงานเกษตรอำเภอนครไทยได้ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตสินค้าปลอดภัยและได้มาตรฐานแก่เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานในตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จึงได้ทำการศึกษาศาตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดทั่วไป เพื่อเปรียบเทียบถึงวิธีการปฏิบัติของเกษตรกรตามระบบจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงานในการผลิตสับปะรด ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงานมาน้อยเพียงใด รวมทั้งปัญหาความต้องการ และข้อเสนอแนะต่างๆ ของเกษตรกร ทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกรใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8 The 8th STOU National Research Conference

อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ให้มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของตลาด และเพิ่มศักยภาพการผลิตสับปะรดตามมาตรฐานโรงงานของเกษตรกรมากขึ้น

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง การผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานของเกษตรกรในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ

1. ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. ขั้นตอนและวิธีการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกร
3. การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน
4. ปัญหาของการผลิตสับปะรดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 200 คน และเกษตรกรที่ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จำนวน 385 คน กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 88 คน และเกษตรกรที่ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จำนวน 94 คน โดยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 8 และ 9 ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกร (3) ความรู้และการปฏิบัติในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน (4) ปัญหาของการผลิตสับปะรดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการอภิปรายพูดคุยกัน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ถึงประเด็นที่เกษตรกรไม่ดำเนินการขอรับรองมาตรฐาน GAP สำหรับสับปะรด

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด

- 1) ลักษณะส่วนบุคคล เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.49 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากกว่าระดับอื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.15

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

คน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ผู้ปลูกสับปะรด และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร บางส่วนมีตำแหน่งทางสังคม เป็นคณะ กรรมการกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด

สำหรับเกษตรกรที่ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.47 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากกว่าระดับอื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.51 คน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ประกอบอาชีพทำไร่ รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 19.36 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 11.43 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรแบบเช่าเฉลี่ย 7.90 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 13.56 ไร่ พื้นที่ปลูกสับปะรดที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP เฉลี่ย 6.10 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.31 คน จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.22 คน มีต้นทุนในการผลิตสับปะรดเฉลี่ย 8,128.75 บาทต่อไร่ ได้รับผลผลิตสับปะรดเฉลี่ย 3,625 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแหล่งเงินทุนในการผลิตสับปะรดส่วนใหญ่เป็นทุนของตนเองและกู้ยืม ซึ่งแหล่งเงินกู้ยืมส่วนใหญ่มาจากสถาบันการเงิน/ธกส. เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนในปี 2559 เฉลี่ย 113,357.95 บาท โดยมีรายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 70,062.50 รายได้นอกภาคเกษตรในปี 2559 เฉลี่ย 32,222.22 บาท

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป ประกอบอาชีพทำไร่ รองลงมาประกอบอาชีพทำนา และรับจ้าง มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 26.68 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 25.01 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรแบบเช่าเฉลี่ย 1.59 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกสับปะรดเฉลี่ย 9.41 ไร่ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.29 จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย 2.44 คน มีต้นทุนในการผลิตสับปะรดเฉลี่ย 6,293.88 บาทต่อไร่ ได้รับผลผลิตสับปะรดเฉลี่ย 3,051.25 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแหล่งเงินทุนในการผลิตสับปะรดส่วนใหญ่เป็นทุนของตนเองและกู้ยืม ซึ่งแหล่งเงินกู้ยืมส่วนใหญ่มาจากสถาบันการเงิน/ธกส. เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนในปี 2559 เฉลี่ย 90,342.55 บาท โดยมีรายได้ในภาคการเกษตรของครัวเรือน เฉลี่ย 81,973.60 บาท รายได้นอกภาคเกษตรในปี 2559 เฉลี่ย 18,126.92 บาท

เมื่อเปรียบเทียบผลกำไรจากการผลิตสับปะรดโรงงานระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 8,128.75 บาท ได้รับผลผลิตสับปะรดเฉลี่ย 3,625 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายผลผลิตสับปะรดกิโลกรัมละ 4.5 บาท เกษตรกรได้ผลกำไรในการผลิตสับปะรด 8,183.75 บาทต่อไร่ ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 6,300.27 บาท ได้รับผลผลิตสับปะรดเฉลี่ย 3,051.25 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายผลผลิตสับปะรดกิโลกรัมละ 4.5 บาท เกษตรกรได้ผลกำไรในการผลิตสับปะรด 7,430.36 บาทต่อไร่

2. สภาพการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกร

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ปลูกสับปะรดในสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย การเตรียมดินจะมีการ ไถตะ และไถแปร พันธุ์สับปะรดโรงงานที่ใช้เป็นพันธุ์ปัตตาเวีย เกษตรกรจะใช้ทั้งจุกและหน่อเป็นส่วนขยายพันธุ์ที่ใช้ปลูก ซึ่งจะมีการคัดขนาดหน่อ/จุกเป็นบางครั้ง ส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันโรคเน่าก่อนปลูก สารเคมีที่ใช้คือ เมทาแลกซิล และอาลีเอท ลักษณะการปลูกจะปลูกเป็นพืชเดี่ยว ส่วนใหญ่ปลูกเป็นแถวคู่ ในด้านการดูแลรักษา เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมี วิธีการใส่ปุ๋ยจะใส่ทางดิน และพ่นทางใบ เกษตรกรทั้งหมด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

อาศัยน้ำฝนในการปลูกสับปะรด การจำกัดวัชพืชจะใช้วิธีตัดหรือถอน และใช้สารเคมีร่วมด้วย ส่วนใหญ่จะมีการใช้สารเคมีในการบังคับดอก สารเคมีที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ แคลเซียมคาร์ไบด์ ช่วงระยะเวลาบังคับดอกส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเช้า หรือช่วงเย็น เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่มีการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค/แมลงศัตรูสับปะรด บางส่วนมีการใช้สารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันการตกค้างของไนเตรท ส่วนใหญ่ทำโดยหลังบังคับดอกไม่ใส่ปุ๋ย และไม่ทำลายจุกสับปะรด หลักการในการเก็บเกี่ยวสับปะรด ส่วนใหญ่นับอายุหลังการบังคับดอก และดูผลเปลี่ยนสี วิธีการจำหน่ายผลผลิตจะจำหน่ายผ่านแผงพ่อค้าคนกลาง และจะมีการคัดผลที่ไม่สมบูรณ์ทิ้ง เช่น ผลแกน ผลถูกแดดเผา จุกผิดปกติ เป็นต้น

เกษตรกรที่ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป ปลูกสับปะรดในสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย การเตรียมดินจะมีการไถและไถแปร พันธุ์สับปะรดโรงงานที่ใช้เป็นพันธุ์ปัตตาเวีย เกษตรกรจะใช้ทั้งจุกและหน่อเป็นส่วนขยายพันธุ์ที่ใช้ปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการคัดขนาดหน่อ/จุกทุกครั้งก่อนปลูก ส่วนใหญ่มีการใช้สารเคมีในการป้องกันโรคเน่าก่อนปลูก สารเคมีที่ใช้คือ เมทาแลกซิล ลักษณะการปลูกจะปลูกเป็นพืชเดี่ยว ส่วนใหญ่ปลูกเป็นแถวคู่ ในด้านการดูแลรักษา ส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยเคมี วิธีการใส่ปุ๋ยจะใส่ทางดิน และพ่นทางใบ เกษตรกรทั้งหมดอาศัยน้ำฝนในการปลูกสับปะรด การจำกัดวัชพืชส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีอย่างเดียว จะมีการบังคับดอกด้วยการใช้สารเคมี สารเคมีที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ แคลเซียมคาร์ไบด์ ช่วงระยะเวลาบังคับดอกส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเช้า หรือช่วงเย็น เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่มีการใช้สารเคมีในการกำจัดโรค/แมลงศัตรูสับปะรด บางส่วนมีการใช้สารชีวภัณฑ์ การป้องกันการตกค้างของไนเตรท ส่วนใหญ่ทำโดยไม่ทำลายจุกสับปะรด และหลังบังคับดอกไม่ใส่ปุ๋ย หลักการในการเก็บเกี่ยวสับปะรด ส่วนใหญ่ดูผลเปลี่ยนสี และนับอายุหลังการบังคับดอก วิธีการจำหน่ายผลผลิตจะจำหน่ายผ่านแผงพ่อค้าคนกลาง และจะมีการคัดผลที่ไม่สมบูรณ์ทิ้ง เช่น ผลแกน ผลถูกแดดเผา จุกผิดปกติ เป็นต้น

3. ความรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

ตารางที่ 1 แหล่งรับความรู้ข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน

แหล่งรับความรู้ข่าวสารของ เกษตรกร	ระดับการได้รับความรู้ข่าวสาร					
	เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับ รองมาตรฐาน GAP			เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน ทั่วไป		
	(n = 88)			(n = 94)		
	ประจำ/บ่อยๆ (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	ประจำ/ บ่อยๆ (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)
แหล่งรับความรู้ข่าวสาร						
ผู้นำท้องถิ่น	71.6	23.9	4.5	34.0	45.7	20.2
			-	28.7		
เพื่อนบ้าน/เครือญาติ	58.0	42.0	-	29.8	67.0	4.3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แหล่งรับรู้ข่าวสารของ เกษตรกร	ระดับการได้รับความรู้ข่าวสาร					
	เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับ รองมาตรฐาน GAP			เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน ทั่วไป		
	(n = 88)			(n = 94)		
	ประจำ/บ่อยๆ (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)	ประจำ/ บ่อยๆ (ร้อยละ)	นานๆครั้ง (ร้อยละ)	ไม่ได้รับ (ร้อยละ)
หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โทรศัพท์	52.3	47.7	21.6	30.9	45.7	24.5
วิทยุกระจายเสียง	37.5	40.9	43.2	25.5	60.6	8.5
อินเทอร์เน็ต	18.2	38.6	68.2	-	40.4	34.0
หนังสือพิมพ์	20.4	11.4	91.0	-	30.9	69.1
	4.5	4.5			22.3	77.7

ตารางที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

ความรู้พื้นฐาน	เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรอง มาตรฐาน GAP		เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป	
	(n = 88)		(n = 94)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกสับปะรด	73	83.0	66	70.2
2. พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกสับปะรด	88	100	76	80.9
3. วิธีการเลือกใช้สารเคมีในการผลิต สับปะรด	70	79.5	75	79.8
4. การเก็บรักษาและการขนย้ายผลผลิต สับปะรดในแปลง	88	100	77	81.9

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8
The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความรู้พื้นฐาน	เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรอง มาตรฐาน GAP		เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป	
	(n = 88)		(n = 94)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5. การบันทึกข้อมูล	62	70.5	84	89.4
6. การปฏิบัติให้ได้ผลผลิตสับปะรด ปราศจากศัตรูพืช	80	90.9	74	78.7
7. การผลิตสับปะรดให้ได้ผลผลิต ที่มีขนาดสม่ำเสมอ	71	80.7	69	73.4
8. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติ หลังการเก็บเกี่ยว	74	84.1	78	83.0
9. คุณภาพขั้นต่ำตามมาตรฐานโรงงาน ของสับปะรด	86	97.7	90	95.7
10. การแบ่งชั้นคุณภาพสับปะรดโรงงาน	69	78.4	84	89.4
11. การกำหนดเรื่องขนาดและน้ำหนัก ของสับปะรดโรงงาน	71	80.7	85	90.4

4. ปัญหาของการผลิตสับปะรดและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร พบว่า ในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงาน

1) ปัญหาของการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มีปัญหาในระดับมาก 4 ประเด็น คือ ผลผลิตมีราคาถูก โรงงานรับซื้อผลผลิตมีจำกัด ต้นทุนสร้างแหล่งน้ำมีราคาแพง และหน่อพันธุ์มีราคาแพง สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป มีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็น คือ ผลผลิตมีราคาถูก รองลงมาคือ หน่อพันธุ์มีราคาแพง และขาดแหล่งหน่อพันธุ์ดี

2) ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงาน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มีความต้องการการส่งเสริมในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ ควรมีการบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดทำงบประมาณสนับสนุนการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพ และมีความต้องการอยู่ในระดับมากมี 5 ประเด็น คือ มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพผลผลิต ควรมีการอบรมการผลิตสาร อินทรีย์เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมี ควรมีการให้ความรู้ด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ควรอบรมให้เกษตรกรสามารถเป็นผู้ตรวจรับรองผลผลิตสับปะรดที่ผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพเบื้องต้นด้วยตนเอง และควรมีการอบรมทบทวนความรู้เรื่องการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน ส่วนเกษตรกรผู้ปลูก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

สัปดาห์โรงงานทั่วไป มีความต้องการการส่งเสริมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น คือ ควรมีการให้ความรู้ด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดหางบประมาณสนับสนุนการผลิตสัปดาห์ตามระบบการจัดการคุณภาพ ควรมีการอบรมทบทวนความรู้เรื่องการผลิตสัปดาห์ตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพผลผลิต ควรมีการอบรมการผลิตสารอินทรีย์เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมี และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพผลผลิต

5. สาเหตุของการไม่ขอรับรองมาตรฐาน GAP สำหรับสัปดาห์ ของเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานทั่วไป

จากการการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ถึงประเด็นที่เกษตรกรไม่ดำเนินการขอรับรองมาตรฐาน GAP สำหรับสัปดาห์ จากกรรณิชาการเกษตร สัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 10 ราย มี 3 ประเด็น คือ เกษตรกรปลูกสัปดาห์ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงทำให้ไม่สามารถขอรับรองมาตรฐาน GAP สัปดาห์ได้ เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของการขอรับรองมาตรฐาน GAP สัปดาห์เนื่องจากราคาขายสัปดาห์ไม่แตกต่างกัน และเกษตรกรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการขอการรับรองมาตรฐาน GAP สัปดาห์

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การผลิตสัปดาห์ตามระบบการจัดการคุณภาพและมาตรฐานโรงงานของเกษตรกรในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรสองกลุ่ม คือ เกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP กับเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานทั่วไป ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายผลของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงาน

จากการศึกษาและเปรียบเทียบ สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงาน โดยใช้สถิติ t-test พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 8,128.75 บาท ได้รับผลผลิตสัปดาห์เฉลี่ย 3,625 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายผลผลิตสัปดาห์กิโลกรัมละ 4.5 บาท เกษตรกรได้ผลกำไรในการผลิตสัปดาห์ 8,183.75 บาทต่อไร่ ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานทั่วไป มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 6,300.27 บาท ได้รับผลผลิตสัปดาห์เฉลี่ย 3,051.25 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายผลผลิตสัปดาห์กิโลกรัมละ 4.5 บาท เกษตรกรได้ผลกำไรในการผลิตสัปดาห์ 7,430.36 บาทต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบผลกำไรของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มแล้วพบว่า กำไรจากการผลิตสัปดาห์โรงงานระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP ได้ผลกำไรสูงกว่าเกษตรกรผู้ปลูกสัปดาห์โรงงานทั่วไป ประมาณ 753.39 บาทต่อไร่ จึงเป็นข้อมูลสำคัญในการส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมผลิตสัปดาห์ตามระบบการจัดการคุณภาพ เพื่อพัฒนาทั้งด้านการผลิต คุณภาพของผลผลิต ให้มีปริมาณและรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นกาลัย เสมอใจ (2558 : 10) ได้ศึกษา การใช้เทคโนโลยีการผลิตสัปดาห์ให้ได้คุณภาพดีของเกษตรกร ในจังหวัดราชบุรี พบว่า สภาพทางเศรษฐกิจเกษตรกรที่ผลิตสัปดาห์ตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม มีรายได้จากการผลิตสัปดาห์เฉลี่ย 219,837.84 บาทต่อปี และมีรายได้ของครัวเรือนรวมทั้งเฉลี่ย 335,500 บาทต่อปี ซึ่งมากกว่าเกษตรกรที่ผลิตสัปดาห์แบบทั่วไปที่มีรายได้จากการผลิตสัปดาห์เฉลี่ย 152,364.86 บาทต่อปีและรายได้ของครัวเรือนรวมทั้งเฉลี่ย 234,034.67 บาทต่อปีด้านผลผลิตสัปดาห์ต่อไร่เฉลี่ย มีความแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่ผลิตสัปดาห์ตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมมีผลผลิตสัปดาห์ต่อไร่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เฉลี่ย 5,826.67 กิโลกรัม ซึ่งสูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตสับปะรดแบบทั่วไปที่มีผลผลิตสับปะรดต่อไร่เฉลี่ย 4,520 กิโลกรัม ด้านต้นทุนการผลิตเกษตรกรที่ผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม มีต้นทุนการผลิตสับปะรดต่อไร่เฉลี่ย 25,929.76 บาท และเกษตรกรที่ผลิตสับปะรดแบบทั่วไปมีต้นทุนการผลิตสับปะรดต่อไร่เฉลี่ย 25,324.28 บาท เมื่อพิจารณา เกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่า มีต้นทุนการผลิตที่ใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และรายได้จากการผลิตสับปะรด จะเห็นว่า เกษตรกรที่ผลิตสับปะรดตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่และรายได้จากการผลิตสับปะรดสูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตสับปะรดแบบทั่วไป

2.2 สภาพการผลิตสับปะรดโรงงานของเกษตรกร

เกษตรกรทั้งสองกลุ่ม มีลักษณะการผลิตใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศมีลักษณะใกล้เคียงกันหรือไม่มีความแตกต่าง ในด้านของพันธุ์สับปะรดที่เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มใช้ปลูกคือ สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย และจำหน่ายผลผลิตผ่านแผงพ่อค้าคนกลาง ที่จะทำให้ไปส่งที่โรงงานแปรรูปสับปะรดในภาคกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สุภิญญา สันตะกิจ (2555: 93) ได้ศึกษา การผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดในอำเภอหัวหินปลูกสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย เพราะเกษตรกรจำหน่ายผลผลิตแก่โรงงานสับปะรด โดยสับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียเป็นพันธุ์ที่โรงงานต้องการและมักใช้ในการแปรรูปสับปะรด

2.3 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป มีความรู้ความพื้นฐานในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน ซึ่งเกษตรกรทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ตอบถูกในทุกประเด็นคำถาม แสดงว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไปก็มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน ส่วนสาเหตุที่ไม่ได้ขอรับรองมาตรฐาน GAP เนื่องจาก เกษตรกรปลูกสับปะรดในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงทำให้ไม่สามารถขอรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรดได้ โดยเป็นปัญหาหนึ่งที่ควรได้รับการแก้ไขปัญหากจากภาครัฐ ให้สามารถแก้ไขหรือมีข้อยกเว้นผลผลิตที่จะขอรับรองมาตรฐาน GAP ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะแก้ปัญหาด้านปริมาณผลผลิต และผลกำไรต่อไร่ที่ได้รับสูงขึ้น จะส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไปเห็นความสำคัญของการปลูกสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพ GAP นำไปสู่ผลกำไรที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนสาเหตุอื่นๆที่เกษตรกรไม่ขอรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรด เช่น เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของการขอรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรดเนื่องจากราคาขายสับปะรดไม่แตกต่างกัน และเกษตรกรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการขอรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรด เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานในอำเภอนครไทยควรรวมตัวกันในการเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่สับปะรด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสับปะรดให้ดียิ่งขึ้น เป็นการผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตเพื่อร่วมกันจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ราคาเป็นธรรม เพื่อลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเข้าถึงการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในด้านความรู้เทคโนโลยีในการ การตลาด รวมถึงงบประมาณในการผลิตสับปะรดให้ได้คุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ จิรวิมล มงคล (2557 : 63) ได้ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนในประเด็นเรื่องด้านการจัดหาตลาดให้กับสินค้า สนับสนุนปัจจัยการผลิต องค์ความรู้ในการผลิต สนับสนุนการเข้าสู่มาตรฐาน GAP และความต้องการสนับสนุนแหล่งเงินทุน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

2.4 การปฏิบัติของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป มีการปฏิบัติตามระบบจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน สอดคล้องกับ วรุณี ศรีแสง (2550 : 65) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งหนึ่งยอมรับและปฏิบัติตามเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด ส่วนการปฏิบัติที่แตกต่างกัน คือ ในด้านสุขลักษณะและความสะอาด ในประเด็นการมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ และการมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP จะปฏิบัติเป็นประจำทั้ง 2 ประเด็น ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จะปฏิบัติเป็นบางครั้งทั้ง 2 ประเด็น ในด้านการบันทึกข้อมูล ในประเด็น การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานในขั้นตอนการผลิตทุกอย่างสม่ำเสมอ สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP จะปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จะปฏิบัติเป็นบางครั้ง

2.5 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั้ง 2 กลุ่ม มีปัญหาในการผลิตสับปะรดโรงงาน คือ หน่อพันธุ์สับปะรดมีราคาแพง จึงทำให้ต้นทุนในการผลิตสับปะรดสูง และเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไปยังมีปัญหาขาดแหล่งหน่อพันธุ์ดี จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีผลผลิตต่ำ และได้คุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของโรงงาน สอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ ใจขาว (2539:2) ศึกษาการปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานอุตสาหกรรมกับคุณภาพของผลผลิต ในตำบลบ้านเสด็จ จังหวัดลำปาง พบว่าปัญหาคุณภาพของสับปะรดไม่ตรงกับความต้องการของโรงงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ทางโรงงานปฏิเสธการรับซื้อจากเกษตรกรและทำให้ราคาของสับปะรดลดต่ำลง หากเกษตรกรทำให้คุณภาพของสับปะรดดีขึ้น โดยเปลี่ยนวิธีการผลิตสับปะรดจากวิถีทางธรรมชาติมาเป็นการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ซึ่งนอกจากจะทำให้สับปะรดมีคุณภาพดีตรงตามความต้องการของโรงงานแล้ว ราคาสับปะรดย่อมจะดีขึ้นตามคุณภาพของผลผลิต และปัญหาที่เกษตรกรไม่ดำเนินการขอรับรองมาตรฐาน GAP สำหรับสับปะรด จากกรมวิชาการเกษตร เนื่องจาก เกษตรกรปลูกสับปะรดในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงทำให้ไม่สามารถขอรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรดได้ เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของการขอรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรดเนื่องจากราคาขายสับปะรดไม่แตกต่างกัน และเกษตรกรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการขอการรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรด

2.6 ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน

จากการศึกษา พบว่า ความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน คือ การบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดหางบประมาณสนับสนุน ช่วยเหลือการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพ และมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มคุณภาพผลผลิต ควรมีการอบรมการผลิตสารอินทรีย์เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมี ควรมีการให้ความรู้ด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ควรอบรมให้เกษตรกรสามารถเป็นผู้ตรวจรับรองผลผลิตสับปะรดที่ผลิตตามระบบการจัดการคุณภาพเบื้องต้นด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ตนเอง และควรมีการอบรมทบทวนความรู้เรื่องการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงาน สอดคล้องกับ จินตนา ปัญจะ (2553:122) ศึกษาความพร้อมของเกษตรกรในการปลูกสับปะรด ได้เสนอแนะว่า ภาครัฐควร สนับสนุนให้ความรู้ในด้านวิชาการ เทคนิคการผลิตที่ถูกต้องในการผลิตสับปะรดให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเรื่อง เกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) หรือจัดทำแปลงสาธิตเพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิต สับปะรดที่มีคุณภาพตามมาตรฐานโรงงานได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นในส่วนของภาครัฐจึงควรมีการบูรณาการในการส่งเสริมให้ความรู้ กับเกษตรกรในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพ และมีความร่วมมือกับโรงงานแปรรูปในการให้ความรู้ในการ ผลิตสับปะรดให้ได้มาตรฐาน และตรงกับความต้องการของโรงงาน เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตสับปะรดที่มีคุณภาพและได้ มาตรฐานโรงงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรสนับสนุนความรู้เกี่ยวกับการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงานให้ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน โดยผ่านทางผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดมีการ ผลิตสับปะรดที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของโรงงาน โดยเฉพาะข้อมูล การคาดการณ์ราคาซื้อขาย ผลิตผลของโรงงาน
2. ควรส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน ในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เข้าสู่การรับรองมาตรฐาน GAP
3. ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรให้เห็นถึงความสำคัญของการ ฝึกอบรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ในการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับในการผลิตสับปะรดได้
4. ควรตรวจสอบทบทวนว่าทำไมเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป จึงไม่ปฏิบัติเป็นประจำ เพื่อนำมาปรับปรุงให้ สามารถปฏิบัติได้ เช่น เรื่องของสุขลักษณะและความสะอาด เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป ยังขาดความรู้ความเข้าใจจึง ไม่ได้ปฏิบัติ หรือในเรื่องการบันทึกข้อมูล เกษตรกรยังขาดความเข้าใจ หรือการบันทึกข้อมูลยากเกินไป ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ ชัดเจนตรงสภาพข้อเท็จจริง นำไปปรับปรุงการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานทั่วไป ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
5. ควรนำประเด็นความต้องการของเกษตรกร ในด้านการบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดทำงบประมาณสนับสนุน ช่วยเหลือการผลิตสับปะรดตามระบบการจัดการคุณภาพ ขึ้นพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ในการสนับสนุน
6. ควรนำปัญหา/อุปสรรค เข้าสู่แผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด เพื่อบูรณาการกับหน่วยงาน ต่างๆ โดยเฉพาะในระดับตำบล เนื่องจากปัญหาบางอย่างสามารถแก้ไขและช่วยเหลือได้ในระดับท้องถิ่น เช่น จัดหาแหล่งน้ำ ธรรมชาติ เป็นต้น
7. เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานมีความพร้อมที่จะขอรับการรับรองมาตรฐาน GAP สับปะรด แต่มีปัญหาในเรื่อง เอกสารสิทธิ์ จึงควรดำเนินการแก้ปัญหาในระดับนโยบายต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

8. สนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงานเข้าร่วมโครงการแปลงใหญ่สับปะรด เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษา ระบบการผลิตสับปะรดโรงงานตามระบบการจัดการคุณภาพและตามมาตรฐานโรงงานของเกษตรกรในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดพิษณุโลก ที่มีการปลูกสับปะรด เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนส่งเสริมการเกษตรต่อไป

2. ศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีผลต่อการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดโรงงาน เช่น การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคด้านการผลิตเพื่อให้ได้คุณภาพตามความต้องการของโรงงาน เป็นไปอย่างทั่วถึงหรือไม่ มีผลถึงเกษตรกรหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (2551, สิงหาคม). นโยบายคุณภาพสับปะรดโรงงาน. *ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืช สับปะรด*

โรงงาน, น.7 สืบค้นจาก www.acfs.go.th/standard/download/pieapple.pdf

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2557, พฤศจิกายน). มาตรฐานสินค้าเกษตร. *การปฏิบัติทางการเกษตร*

ที่ดีสำหรับสับปะรด, สืบค้นจาก <http://www.acfs.go.th/standard/download/GAP-FOR-PINEAPPLE.pdf>

จินตนา ปัญจะ (2553). *ความพร้อมของเกษตรกรในการปลูกสับปะรด* (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบัณฑิต

ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

นภลัย เสมอใจ. (2558). *การใช้เทคโนโลยีการผลิตสับปะรดให้ได้คุณภาพดีของเกษตรกร*

ในจังหวัดราชบุรี. สืบค้นจาก http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/ฟสส/

research/5nd/FullPaper/ST/Ora/O-ST%20062%20นางสาวนภลัย%20%20เสมอใจ.pdf

ศิริลักษณ์ ใจขาว (2539). *การปฏิบัติของเกษตรกรในการปลูกสับปะรดตามคำแนะนำของโรงงานอุตสาหกรรมกับคุณภาพ*

ของผลผลิต ในตำบลบ้านเสด็จ จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

เชียงใหม่.

สันติ ช่างเจรจา และคณะ (2551). *ผลของการคัดเลือกต้นพันธุ์ต่อการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตของสับปะรดเพื่อส่งโรงงาน*

แปรรูปและรับประทานผลสดในพื้นที่ปลูกตำบลบ้านเสด็จ จังหวัดลำปาง (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, ลำปาง.

สุภิญญา สันตะกิจ. (2555). *การผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

Horti Asia Blog. (2556, 4 กุมภาพันธ์). *สับปะรดและผลิตภัณฑ์ส่งออก ตอนที่ 2. สับปะรดและผลิตภัณฑ์ส่งออก*. สืบค้น

จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/horti-asia/2013/02/04/entry-8>

จิรจุฑ มงคล. (2557). *ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ของเกษตรกรในจังหวัดสกลนคร*. สืบค้นจาก

http://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=456722&query

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

วารุณี ศรีแสง (2550). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิต
สินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน ตำบลเขาคันทรง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช

